

Leo Bijvoet <leobijvoet@gmail.com>

Bernhard Bijvoet in het FD

1 bericht

Nick Bijvoet <nick.bijvoet@icloud.com>
Aan: Leo Bijvoet <leobijvoet@gmail.com>

1 november 2021 om 15:31

<https://fd.nl/samenleving/1415453/een-glazen-huis-zonder-meubels-pak1caRjr3wi>

Een glazen huis zonder meubels

27 okt 14:26

Het huis ligt verstopt aan een binnenplaats, de gevel van glazen blokken is opvallend. Foto: Andreas Pauly

Het 'glazen huis', een constructie van staal, glas en glazen blokken, ligt wat verscholen op de binnenplaats van een appartementencomplex in rue Saint-Dominique, in het chique zesde arrondissement in Saint-Germain-des-Prés. Om de hoek vind je de beroemde cafés Café de Flore, Les Deux Magots en Brasserie Lipp. Doordat het zo verstopt ligt, is het huis al die jaren een goed bewaard geheim gebleven. Zelden werden er buitenstaanders verwelkomd.

Ondergetekende was er een keer binnen, omdat meubelfabrikant Vitra enkele ontwerpen van Chareau opnieuw in productie nam en de stukken daar presenteerde.

Na al die jaren oogt het maison nog net zo modern als tijdens de opening, nieuwjaarsavond 1931. De gevel van ondoorzichtige glazen blokken, ontwikkeld door fabrikant Saint-Gobain, is opvallend. Binnen ontbreken muren, er zijn alleen schuifpanelen. Het huis van 500 vierkante meter, dat is verspreid over drie verdiepingen, heeft daardoor iets Japans. Maar architectuurcritici vergeleken het destijds met een klinische operatiezaal, of een machine.

Het echtpaar Dalsace aan tafel in het Maison de Verre, ergens tussen 1950-1960. Foto: Archives Vellay-Dalsace, Christies Images Limited

Gynaecoloog

Opdrachtgever van het Maison was Jean Dalsace, een vooraanstaande gynaecoloog, en zijn vrouw, Annie Bernheim. Beiden waren actief lid van de Franse communistische partij. In de jaren twintig van de vorige eeuw begonnen ze avant-gardistische kunst te verzamelen. Door hun politieke en sociale activiteiten groeiden ze uit tot prominente Parijzenaren. Bernheim kwam uit

een Joodse familie, die haar fortuin had vergaard met vastgoed. Annie Bernheim was bevriend met Louise Dyte en die was weer getrouwd met de interieurarchitect Pierre Chareau (1883-1950). De twee koppels werden goede vrienden. Dus toen Dalsace en Bernheim een architect zochten voor een nieuw onderkomen, klopten ze bij Chareau aan. Niet voor het eerst. Hij ontwierp al eens eerder een appartement voor het echtpaar.

Chareau beschikte overigens niet over de beste papieren om een huis te gaan ontwerpen. Hij werkte als meubelontwerper en interieurarchitect en hij had een eigen meubelzaak. Dat hij geen gediplomeerd architect was, was dus niet handig voor zo'n project. Zijn rechterhand, de Nederlander Bernard Bijvoet (1889-1997), was dat wel.

Bijvoet had al een villadorp in Den Haag ontworpen

Bernard Bijvoet had in Nederland onder meer mede een villadorp in Den Haag ontworpen en was in 1925 naar Parijs verhuisd. Hij belandde daar in een artistiek kringetje met prominenten als meubelontwerper Eileen Gray, componist Maurice Ravel, danseres Josephine Baker en de architecten Le Corbusier en Robert Mallet Stevens. Hij had Chareau geholpen met zijn eerste bouwproject, een clubhuis voor een golfterrein bij Saint-Tropez. Het Maison de Verre was hun tweede gezamenlijke project.

Het ontwerp staat intussen bekend als Chareaus meesterwerk, doordat het bouwwerk en het bijhorende meubilair voor een knap staaltje moderne vormgeving staan, die al generaties ontwerpers inspireert. Onder meer Jean Nouvel en Richard Rogers, medearchitect van het Centre Pompidou in Parijs, noemden Pierre Chareau later als hun grote voorbeeld. In 1981 kreeg het Maison de Verre een beschermde titel.

Ook Nederlander Bijvoet kreeg veel waardering. De beroemde Franse architect Le Corbusier zei dat Bijvoets genie te groot was voor Europa. Later zou Bijvoet nog onder meer theaters in Nijmegen en Apeldoorn ontwerpen en de toren van Hotel Okura in Amsterdam (zie ook 'Hoe verging het Chareau en Bijvoet?', hiernaast).

De afgelopen tien jaar kwamen er minder dan duizend bezoekers in het Maison de Verre

Verschillende kinderen en kleinkinderen van het echtpaar Dalsace woonden uiteindelijk tot 2005 in het glazen huis. Daarna werd het verkocht aan de Amerikaanse zakenman en kunstverzamelaar Robert Rubin. Rubin was ook verantwoordelijk voor de restauratie van een ander beroemd Parijs architectonisch hoogstandje: La Maison Tropicale, van ingenieur-architect Jean Prouvé.

Rubin hield het geheimzinnige karakter van het Maison de Verre in stand. Hij gaf nooit toestemming voor fotoshoots of filmopnames, waar veel aanvragen voor waren. Wel organiseerde hij af en toe bezoeken voor architecten en studenten. Volgens de Franse krant Le Monde kwamen er de afgelopen tien jaar minder dan duizend bezoekers.

De woonkamer van het Maison de Verre, met rechts canapé MP 169, van Chareau. Foto: Andreas Pauly

Geldnood

Na de verkoop verhuisde de helft van de meubels naar het Parijse appartement van Aline Vellay, de dochter van het echtpaar Dalsace. Rubin kreeg de andere helft van het meubilair in bruikleen. Vanuit haar nieuwe woning keek Vellay uit op het Maison de Verre. Dat haar kinderen de inboedel nu hebben verkocht is uit geldnood. Hun moeder overleed in 2018, van de opbrengst moeten de erfenisrechten betaald worden.

De veiling genoot veel belangstelling. Vanuit de hele wereld (geregistreerde bidders uit 23 landen) werd er geboden op het meubilair (stoelen, fauteuils, krukjes, tafels en lampen) en de kunstverzameling van het echtpaar Dalsace. Er was werk van Georges Braque, Giorgio de Chirico, Max Ernst, Picasso en Jean Lurçat.

Veilinghuis Christie's schatte de veilingopbrengst vooraf op 2,5 à 3,5 miljoen euro. De laatste keer dat er een set meubels van Chareau te koop werd aangeboden, in 2008, leverde dat 1,1 miljoen euro op, voor acht stukken. Nu is de opbrengst ruim 15 miljoen euro. Dat is veel meer dan verwacht, wat door experts wordt gezien als een laatste hulde aan Annie en Jean Dalsace.

Hoe verging het Chareau en Bijvoet?

In 1940 verruilde Chareau (foto) Parijs voor New York. Daar organiseerde hij tentoonstellingen en conferenties over Franse toegepaste kunst. Zijn laatste belangrijke opdracht, in 1947, was de verbouwing van een militaire ruimte tot woning en studio voor schilder Robert Motherwell, in East Hampton.

Bijvoet ging tijdens de Tweede Wereldoorlog bij het verzet: hij gaf onderdak aan vluchtelingen in een huis in de Dordogne. Hij keerde terug naar Nederland, waar hij met architect Gerard Holt woontorens en theaters ontwierp en het Hotel Okura in Amsterdam.

Dit artikel is gemaakt door de redactie van FD Persoonlijk. Lees al onze verhalen op fd.nl/persoonlijk.